

Létající cirkus

Tiger Moth D.H. 82a

Létající cirkus byl název slavné německé stíhací letky, kterou vedl svobodný pán Manfred von Richthofen. Byl jediný, kdo nepoužíval maskování. V závěru I. světové války používal letoun Fokker, na kterém byl nakonec sestřelen.

Celý letecký cirkus, který jsem zhlédl na letišti v Hodkovicích u Liberce, začal představením leteckých modelářů. Modeláři předváděli své krásné, veliké modely v nádherně vykroužených piruetách a zákrutách vysoko nad našimi hlavami. Ti šikovnější spouštěli svá letadélka z veliké výšky těsně nad zem, kde odvážným loopingem vybírali neodvratnou katastrofu. Nejkrásnější zážitek nám připravili dva kluci, kteří zvedli své stroje ze země, aby nám předvedli nefalšovaný letecký souboj. Každý model za sebou táhl asi metrovou stuhu a úkolem bylo tuto stuhu nepříteli strhnout křídlem nebo vrtulí. Letadla na sebe nalétávala ohromnou rychlostí a mýjela se ve vzdálenosti několika desítek centimetrů. Cena takového modelu se počítá v desítkách tisíců korun.

Fokker Dr.I

V létě proběhla v celé České republice série představení nazvaná Letecký cirkus. Navazovala na starou tradici leteckých představení, zažívajících svoji slávu před druhou světovou válkou, kdy bývalí váleční piloti předváděli užaslým vesničanům, jak vypadá letadlo :-). Dneska nás už nějaký aeroplán jen tak nepřekvapí, přesto se rádi podíváme na staré válečné letouny, a obzvláště pokud předvádějí simulaci leteckých soubojů.

– a ty každým okamžikem hrozily, že nám hořící spadnou na hlavu. Zhruba po pěti minutách šíleného riskování se šikovnějším pilotovi podařilo, že po neuvěřitelném zákrutu strhnul stuhu svého protivníka asi tak deset centimetrů za jeho ocasem. Porazený modelář se ještě pokusil sérií hazardních útoků situaci alespoň vyrovnat, ale pak jim došel benzín a oba přistáli. Odměnili jsme je bouřlivým potleskem.

Celá akce pokračovala příjezdem kolony starých prvorepublikových vozidel, obrněných transportérů a válečných motorek. Řev motorů a pach spáleného benzínu přilákal spoustu zájemců a auta i transportéry byly ihned obklopeny chumlem kluků a jejich tatíneků. Zaujalo mě několik krásných motorek a tiše jsem záviděl klukům, kteří na nich přijeli se svými tatínek.

O kousek dál předváděli komunikační a rádiové centrum z výzbroje předválečné československé armády. Proti dnešním mobilům a miniaturním vysokovýkonným vysílačkám mně to přišlo trochu k smíchu, ale o to víc jsem musel obdivovat práci spojařů, kteří často během boje museli touto technikou zajišťovat spojení mezi jednotkami. Hned vedle byl k vidění legendární kulomet československého původu – BREN.

Po prohlédnutí toho všeho jsem se konečně dostal k tomu nejzajímavějšímu, a

Piper L-4

to byla samozřejmě letadla. Celému představení kraloval trojplášník Fokker Dr.I Dreidecker, postavený u Fokker Flugzeugwerke. Geniální konstruktér Fokker odpověděl tímto letounem na anglický Sopwith Triplane, který velice rychle ovládl letecké bitvy I. světové války. Trojplášníky svými letovými schopnostmi úplně zastínily ostatní stíhačky, i když odpor kladený vzduchu byl značný, a tím se snižovala rychlost a dolet letounu. Pokud na nich létal zkušený pilot, mohl se postavit v souboji i strojům s daleko silnějším motorem. Fokker Dr. I byl posledním letadlem Manfreda barona von Richthofena (Rudého barona), německého stíhacího esa s 81 sestřely, pravděpodobně nejnáměššího pilota všech dob.

kulomet BREN

Tento kulomet původně vyvinul konstruktér Václav Holec pro potřeby československé armády. Velice kvalitní konstrukce umožnila jeho vývoz do mnoha zemí Evropy. Na počátku 30. let minulého století hledala britská armáda náhradu za vysloužilé kulometry Lewis z první světové války. Britský vojenský atašé sloužící v Praze upozornil na náš lehký kulomet a po úspěšných zkouškách byla zakoupena licence a kulomet se začal vyrábět ve státní zbrojovce Small Arms Factory v Enfieldu. Spojením názvů Brno a Enfield vzniklo pojmenování BREN, pod kterým se proslavil na bojištích druhé světové války. Sloužil v armádách Britského společenství a dalších spojenců protiněmecké koalice. Kvality kulometu bohužel ocenil i německý wehrmacht, který jej zavedl do výzbroje jako MG. 26 a MG. 30.

K vidění byly i upoutané balóny, které se používaly ke krytí strategických míst před nálety nepřátelských letadel. Každý balón byl upoután několika ocelovými lany a setkání letadla s nimi nebo se samotným balonem skončilo pro letadlo i jeho pilota v naprosté většině případů tragicky. Piloti proto museli mezi balony letět předem danou trasou, na kterou byla zaměřena protiletecká obrana.

Dalším bodem leteckého cirkusu byla akrobacie legendárního českého letadla z Otrokovic – Zlín Z-50. Tento letoun byl vyvinut pro mistrovství světa v letec-

ké akrobacii v roce 1976 v Kyjevě. Podařilo se vytvořit speciální akrobatický letoun, který v sobě spojuje někdy až protichůdné požadavky. Akrobatická skupina SKY BOX z Chrudimi nám předvedla dech beroucí sestavy, odvážné loopingsy a matematicky přesné otáčky. Vrcholem sestavy bylo několik ukázek techniky tzv. padajícího listu. Letoun vyletí kolmo nahoru, kde se zdánlivě téměř zastaví, a pak se začne pomalu snášet dolů způsobem připomínajícím padající list.

A to už se celý program začal chýlit ke konci. Dali jsme si s tátou buřtu a limonádu a šli domů. Celou dobu jsem se těšil, až se vrhnu na slepování svého nového modelu nepřekonatelného anglického letounu Supermarine Spitfire. A v duchu jsem sprádal plány, jak se stanu pilotem a budu se se svým strojem prohánět v mracích a možná ještě výš.

Foto a text Zbyněk Pavinský

